

Доповідь: Расові та лінгвістичні особливості населення Центральної та Південної Америки

I. Расовий склад та антропологічні особливості

Антропологічна картина регіону пройшла еволюцію від расової однорідності до глобального міксу. Сучасне населення ділиться на три корінні компоненти та результати їхнього багатовікового змішування.

Корінний (індіанський) компонент

Аборигенне населення належить до американоїдної раси, яка є великою відокремленою гілкою монголоїдного стовбура.

Пряме жорстке чорне волосся, слабкий розвиток третинного волоссяного покриву, вилицювате обличчя, карі очі. На відміну від азійських монголоїдів, у латиноамериканських індіанців часто відсутній епікантус (складка повіка), а ніс зазвичай великий і виступаючий - «орлиний». Шкіра має характерний червонувато-бурий або мідний відтінок. У мешканців Анд, кечуа та аймара, в процесі еволюції сформувався унікальний антропологічний тип: збільшений об'єм грудної клітки та легень, а також підвищений рівень гемоглобіну в крові, що є адаптацією до життя в умовах високогірного дефіциту кисню.

2. Результати расового змішання (Метисація)

Після 1492 року розпочався бурхливий процес міксації расових типів, що породив нові антропологічні групи, які сьогодні складають більшість у багатьох країнах.

Метиси це суміш європеоїдної раси, іспанці й португальці, та американоїдної рас індіанців. Вони становлять абсолютну більшість населення Мексики, країн Центральної Америки, Колумбії, Венесуели та Парагваю.

Мулати це результат змішання європеїдної та негроїдної рас, нащадки африканських рабів, масово завезених на плантації. Вони домінують у країнах Карибського басейну та на узбережжі Бразилії.

Самбо це суміш негроїдної та американоїдної рас. Менша, але помітна група, поширена в деяких районах Бразилії, Гондурасу та Венесуели.

3. Європеїдний та Негроїдний компоненти

Чистокровні нащадки іспанців, португальців, а також хвиль мігрантів XIX–XX століть: італійців, німців, британців складають більшість у країнах Південного конусу - Аргентині, Уругваї та на півдні Бразилії. Негроїдна раса концентрується переважно на островах Карибського моря (Гаїті, Ямайка) та в Бразилії, зберігаючи свої класичні екваторіальні антропологічні риси.

II. Лінгвістичні особливості регіону

Сучасна мовна ситуація чітко відображає колоніальне минуле: державними є європейські мови, проте мільйони людей продовжують розмовляти автохтонними мовами.

1. Домінування романських мов

Регіон недарма називається Латинською Америкою, адже тут панують мови латинського походження. Іспанська офіційна мова більшості країн регіону, від Мексики до Аргентини. Проте латиноамериканський варіант іспанської суттєво відрізняється від кастильського еталона Іспанії. Інша фонетика, спрощення граматики та тисячі запозичень з індіанських мов для позначення місцевої флори й фауни.

Португальською розмовляють понад 200 мільйонів мешканців Бразилії. Бразильський варіант також має свої фонетичні та лексичні особливості порівняно з європейським оригіналом.

Французька мова поширена на Гаїті та у Французькій Гвіані.

2. Корінні мовні сім'ї

Попри століття тиску, доколумбові мови вижили та мають мільйони носіїв.

Кечуанська сім'я це найпоширеніша індіанська мова у світі - понад 8–10 мільйонів носіїв. Вона має статус офіційної в Перу та Болівії разом з іспанською. Мова Гуарані є унікальним лінгвістичним феноменом. У Парагваї гуарані є державною мовою, і нею вільно розмовляє понад 90% населення країни, зокрема білі та метиси, що є єдиним прикладом такої глибокої мовної інтеграції аборигенної культури. Аймаранська сім'я поширена в регіоні Анд (навколо озера Тітікака в Болівії та Перу). Майяські мови представляють собою конгломерат із понад 20 споріднених мов, якими розмовляють нащадки майя на півострові Юкатан та в Гватемалі. Науатль мова стародавніх ацтеків, яка досі функціонує в центральній Мексиці - понад 1,5 мільйона носіїв.

3. Креольські мови та піджини

У Карибському басейні в результаті контакту африканських рабів з європейськими колонізаторами виникли специфічні мови. Найвідомішою є гаїтянська креольська мова на основі французької, яка є офіційною мовою Республіки Гаїті. Також існує мова пап'яменто, суміш іспанської, португальської та нідерландської, на островах Аруба та Кюрасао.

Висновок

Центральна та Південна Америка це унікальний антропологічний та лінгвістичний ареал. Тут завершується формування нових етносів на основі метисації. Мовна карта демонструє поєднання глобальних європейських мов іспанської та португальської із потужними анклавами індіанських мов кечуа та гуарані, які не просто збереглися, а отримали державний статус, ставши основою сучасної латиноамериканської цивілізації.

Список джерела

1. Тиводар М. П. Етнологія : навч. посіб. Ужгород : Закарпаття, 2004. 624 с.
2. Алексеев В. П. География человеческих рас. Москва : Мысль, 1974. 352 с.
3. Чебоксаров Н. Н. Народы, расы, культуры / Н. Н. Чебоксаров, И. А. Чебоксарова. Москва : Наука, 1985. 272 с.